

9-сынып**№1 БЖБ****9.1А «Жасушалық биология» және 9.1В «Тірі ағзалардың көптүрлілігі, биосфера және экожүйе»****Оқу мақсаттары**

9.4.2.1 Өсімдік және жануар жасушаларының негізгі бөліктерінің құрылысы мен қызметін түсіндіру

9.4.2.2 Микрофотографияны қолданып, жасушалардың сызықтық ұлғаюын есептеу

Бағалау критерийлері**Білім алушы:**

☐ Өсімдік және жануар жасушаларының негізгі бөліктерінің құрылысы мен қызметін сипаттайды

☐ Жасушалардың сызықтық ұлғаюын есептейді

Ойлау дағдыларының деңгейі

Білу және түсіну,
Қолдану, Жоғары деңгей дағдылары

Орындау уақыты

20 минут

1. Тапсырма. А. Кестені толтырыңыз.

Оргоноидтар	Түсініктеме
1.Рибосома	А.Түтіктердің, көпіршіктерден тұратын мембраналар. Бұдыр, тегіс түрлері бар.
2.ЭПТ	Б.Мембраналы емес. Ол болмаса тіршілік болмайды. Жасушалардың барлық типтеріне тән.
3.Лизосома	В.Ядроға жақын орналасады. Диктиосома шығуы мүмкін.
4.Гольджи жиынтығы	Г.Бір нәрсені бұзатын, ерітетін денешік.

1 _____ 2 _____ 3 _____ 4 _____

2. Тапсырма

Митохондрияның ұзындығын ескеріп, ауыстыру коэффициенттерін пайдаланып, кестені сызып бос орындарды толтыр.

сантиметр	Миллиметр	Микрон	микрометр	нанометр
14×10^{-7}				14
0,1	1	1000	1000	100000

3-тапсырма

Грейг қызғалдағының жүйелеу санаттарын ретімен орналастырыңыз

1. Патшалық _____

2. Бөлім _____

3. Класс _____

4. Тұқымдас _____

5. Туыс _____

6. Түр _____

Кілт сөзі: Лалагүлділер, жоғары сатыдағылар, грейг қызғалдағы, өсімдіктер дара жарнақтылар, қызғалдақ,

В. Көміртектің ауадағы мөлшері қанша болуы керек, шамадан асып кеткен жағдайдағы зиянды әсерін анықта

Балл қою кестесі

Бағалау критерийлері	Тапсырма	Дескриптор	балл
Жасуша құрылымдарына анықтама береді Оргоноидтар	1	Эндоплазмалық торды анықтайды	1
		Рибасоманы анықтайды	1
		Лизосома анықтайды	1
		Гольджи жиынтығы анықтайды	1
Ауыстыру коэффициенттерін пайдаланып , кестені сызып бос орындарды толтыр.	1	миллиметрін анықтайды	1
		микронын анықтайды	1
		микрометрін анықтайды	1
Ағзаларды анықтауда өсімдіктер жануарлардың ерекше белгілерін қолданады	1	Патшалықты ретімен жазады	1
		Бөлімді ретімен жазады	1
		Класс ретімен жазады	1
		Тұқымдас ретімен жазады	1
		Туыс ретімен жазады	1
		Түр ретімен жазады	1
Көміртек мөлшерін көрсетеді Қоршаған ортаға әсерін анықтайды	1	Көміртектің ауадағы мөлшері қанша болуы керек.	1
		Шамадан асып кеткен жағдайдағы зиянды әсерін анықтайды	1
Барлығы			15

9-сынып
№2 БЖБ

9.1С «Адам қызметінің қоршаған ортаға әсері» бөлімі бойынша жиынтық бағалау

Оқу мақсаттары

9.3.2.1 Пайдалы қазбаларды өндіру мен өндеудің қоршаған ортаға әсерін түсіндіру.
9.3.2.3 Парниктік эффектінің тірі ағзаларға әсерін түсіндіру
9.3.2.4 Озон қабатының бұзылуы себептері мен салдарын түсіндіру

Бағалау критерийлері

Білім алушы:

- ☐ Пайдалы қазбаларды өндіру мен өндеудің қоршаған ортаға әсерін сипаттайды
- ☐ Тірі ағзаларға парниктік эффектінің әсерін түсіндіреді
- ☐ Озон қабатының бұзылуы себептері мен салдарын түсіндіреді

Ойлау дағдыларының деңгейі

Білу және түсіну,
Қолдану дағдылары
20 минут

Орындау уақыты

Тапсырма

1-тапсырма.

Қазақстанның кескін картасы берілген.

А.Жамбыл облысының территориясындағы фосфор кен орынын белгілеңіз.

В.Осы жердегі өндіріс орындарының қоршаған ортаға әсерін сипаттаңыз ,2сөйлеммен.

2-тапсырма Сәйкестендіру

1.Инсектицидтер	А.Жануарлардың паразиттерін жоюға арналған пестицидтер
2.Фунгицидтер	Б. Арамшөпті жоюға арналған пестицидтер
3.Гербицидтер	С.Кейбір бунақденелерді жоюға арналған пестицидтер

1_____2_____3_____

3-тапсырма.

Атмосфераның көмірқышқыл газымен және басқа шығындыларымен ластануына байланысты ғаламдық экологиялық проблемалардың бірі.

А.ғаламдық экология

В.жылу

С.жауын –шашын

Д.жылыжай эффектісі

Е.Өндіріс қалдықтары.

4-тапсырма

Озон қабатының бұзылуы себептері мен салдарын түсіндіреді

№	Тапсырмалар	«Ш»	«Ж»
1	Егер озон қалқаны толығымен жойылып кететін болса, құрлық беті кез келген тірі ағза, тіпті прокариоттар үшін де тіршілік етуге жарамсыз		
2	Озон қалқанының бұзылуының негізгі бір себебі өсімдіктерді өсіру		
3	Жылыжай эффектісі күшейген кезде Антрактида және Арктикадағы мұздықтар ери бастайды.		

Балл қою кестесі

Бағалау критерийлері	Тапсырма	Дескриптор	балл
Пайдалы қазбаларды өндіру мен өндеудің қоршаған ортаға әсерін сипаттайды	1	А.Жамбыл облысының территориясындағы фосфор кен орынын белгілеңіз	1
		В.Осы жердегі өндіріс орындарының қоршаған ортаға әсерін сипаттаңыз, 2сөйлеммен	1 1
	2	1.Инсектицидтерді сипаттайды	1
		2.Фунгицидтерді сипаттайды	1
		3.Гербициттерді сипаттайды	1
Тірі ағзаларға парниктік эффектінің әсерін түсіндіреді	3	Жылыжай эффектісін табады	1
Озон қабатының бұзылуы себептері мен салдарын түсіндіреді	4	Озон қабатының бұзылуы себептері мен салдарынның 1-ші мысалды анықтайды	1
		Озон қабатының бұзылуы себептері мен салдарынның 2-ші мысалды анықтайды	1
		Озон қабатының бұзылуы себептері мен салдарынның 3-ші мысалды анықтайды	1
Барлығы			10

9-сынып
№3 БЖБ

9.1D «Қоректену» және 9.1E «Заттардың тасымалы» бөлімі бойынша жиынтық бағалау

Оқу мақсаттары

9.1.2.1 Адамның асқорыту жолдарындағы үдерістерді сипаттау
9.1.2.2 Ас қорыту үдерісіндегі органикалық заттар мен сәйкес ферменттердің арасындағы байланысты орнату
9.1.2.3 Ферменттердің белсенділігіне әр түрлі жағдайлардың (температура, рН) әсерін зерттеу

Бағалау критерийлері

Білім алушы:
☐ Адамның асқорыту жолдарындағы үдерістерді түсіндіреді
☐ Ас қорыту үдерісіндегі органикалық заттар мен ферменттердің арасындағы байланысты орнатады
☐ Ферменттердің белсенділігіне әр түрлі жағдайлардың әсерін талдайды

Ойлау дағдыларының деңгейі

Білу және түсіну, Қолдану,
Жоғары деңгей дағдылары
20 минут

Орындау уақыты

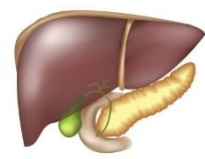
1-тапсырмалар
Асқорыту мүшеріне сипаттама бер.

1.Асқазан	
2.Өңеш	
3.Жұтқыншақ	
4.Ашішек	
5.Ұлтабар	

2-тапсырмаСәйкестендір

1.Химиялық реакцияларды тездететін бірақ осы реакция барысында жұмсалмайтын заттар	А. Ферменттер
2.Биологиялық катализаторлар	В. Катализатор

3-тапсырма.Суретте өттің ағзадағы рөлін сипаттандар.2-сөйлем

1._____2._____

4-тапсырма. Қажетті сөздерді тиісті орынға орналастыр

Белсенді тасымал	Енжар тасымал

Кілт сөздер:Ион түтіктері,қатты бөлшектер, сұйық тамшылар,диффузия, осмос

5-тапсырма .Транспирация сыртқы және ішкі факторлардың әсерін анықтаңыз

Тапсырмалар	Ш	Ж
1.Транскрипция жапырақтың суды буландыру үдерісі.		
2.Қоршаған ауа температурасы булануға әсер етпейді.		
3.Буландыратын бет ауданы жапырақ ауданына тәуелді.		
4.Жапырақтағы лептесік мөлшері де маңызды көрсеткіш.		

Балл қою кестесі

Бағалау критерийлері	Тапсырма	Дескриптор	Балл
Адамның асқорыту жолдарындағы үдерістерді түсіндіреді	1	1.Асқазанды сипаттайды	1
		2.Өңеш сипаттайды	1
		3.Жұтқыншақ сипаттайды	1
		4.Ашішек сипаттайды	1
		5.Ұлтабар сипаттайды	1
Ас қорыту үдерісіндегі органикалық заттар мен ферменттердің арасындағы байланысты орнатады	2	Ферменттерді сәйкестендіреді	1
		Катализаторды сәйкестендіреді	1
Ферменттердің белсенділігіне әр түрлі жағдайлардың әсерін талдайды	3	Өттің ағзадағы әсеріне 1-ші мысал жазады	1
		Өттің ағзадағы әсеріне 1-ші мысал жазады	1
Активті және пассивті тапсымалдарды салыстырады	4	Белсенді тасымалды анықтайды	1
		Енжар тасымалды анықтайды	1
Өсімдіктердегі транспирация үдерісін түсіндіреді	5	Транспирация сыртқы және ішкі факторлардың әсеріннің 1-ші мысалын анықтайды	1
		Транспирация сыртқы және ішкі факторлардың әсеріннің 2-ші мысалын анықтайды	1
		Транспирация сыртқы және ішкі факторлардың әсеріннің 3-ші мысалын анықтайды	1

		Транспирация сыртқы және ішкі факторлардың әсеріннің 4-ші мысалын анықтайды	1
Барлығы			15

9-сынып
«Биология» пәнінен 1-тоқсанға арналған жиынтық бағалау тапсырмалары

1.Жасушаның құрам бөліктерін сәйкестендір.

1.Плазмалық мембрана	А.Эукариотты жасушалардың құрам бөлігі,көбеюге қатысады
2.Ядро	В.Май мен нәруызды заттардан тұрады, жасушаның сыртын қаптайды.

1 ____ 2 ____ 2.мин[2]

2.Биологиялық диктант

1.Биологияда микрометрмен _____ мен _____,ал физикада _____
----- электромагниттік сауле шамасын өлшейді.

2.Метр туындысының басқа өлшем бірлігі----- . Ол жиі қолданылады ----
деп белгіленеді.

3.Осы шама атауынан қазіргі кезде
қолданылып жүрген ----- тұжырымдамасы шықты. 6
мин[3]

Кілт сөздер: инфрақызыл ,микроағзалар, жасушаларды, нанометр, нм, нанотехнология

3.Сәйкестендіріңіз.

1.Түр	А. Қосарлы атау
2.Бинарлы номенклатура	В.Жүйенің ең кіші бірлігі

1. ____ 2 ____

2мин [2]

4.Мына терминдерге анықтама бер

Попляция-----

Попляция тығыздығы-----

4мин[4]

5.Экологиялық пирамиданың түрлері.

А.Сан мен сандық пирамида

В. Попляция өсімі

С.Биомасса пирамидасы

Д.Биомасса өнімділігі

Е.Қоректену тізбегі

6.Тірі ағзалардың топырақ түзудегі рөлін сипаттаңыз

3 мин[3]

7.Пестициттердің түрлерін ерекшеліктеріне сай сәйкестендіріңіз.

1.Гербициттер	А.Саңырауқұлақтарды,өсімдіктердің паразиттерін жоюға арналған
2.Фунгициттер	В.Арамшөптерді жоюға арналған

2мин [2]

8.Озон қабатының бұзылуына әсер етуші жағдайларды ата.

А.Атмосфера температурасының тұрақтылығының сақталмауы

В.Халық санының көбеюі

С.Хлорфторкөміртектер

Д.Төменгі қабаттардың қызуы

Е.Жоғары қабаттардың салқындауы

К.ҒТР-дың қарыштап дамуы

2мин [2]

9. Асқорытудағы өттің рөлі. Мына тұжырымдардың дұрыстығын анықтаңыз.

	Сипаттамасы	Шындық	Жалған
1	Эритроциттер ыдыраған кезде түзілген заттарды ағзадан шығарады		
2.	Ұйқы безінің ферменттерінің белсенділігін төмендетеді		
3	Шектегі шіру үдерісінің алдын алады.Зиянды ішек микрофлорасының дамуын тежейді		
4	Майда еритін дәрумендердің сіңірілуін қамтамасыз етеді.		

2мин [2]

10.Мына терминдерді сәйкестендіріңіз.

1.Фермент	А. Химиялық реакцияларды тездететін, бірақ осы реакция барысында жұмыс салмайтын заттар.
2.Катализатор	В.Биологиялық катализатор

1. __ 2 __

2мин[2]

11.Өсімдіктердің транспирация үдерісін азайтуға бейімделу түрлерін айтыңдар.

2мин [3]

12.Флоэма бойымен заттар тасымалына әсер ететін сыртқы факторлардың түрлерін сәйкестендіріңіз.

1.Температура	А.ауа жеткілікті құрғақ болса транспирация үдерісі күшейеді
2.Ауа ылғалдылығы	В.Булану жылдамдығына және буланған ылғал мөлшеріне әсер ететін маңызды фактор.
3.ауа қозғалысы	С.Транспирация үдерісінің қарқындылығына әсер ететін маңызды фактор.

1. __ 2 __ 3 __

3мин[3] Барлығы 30мин

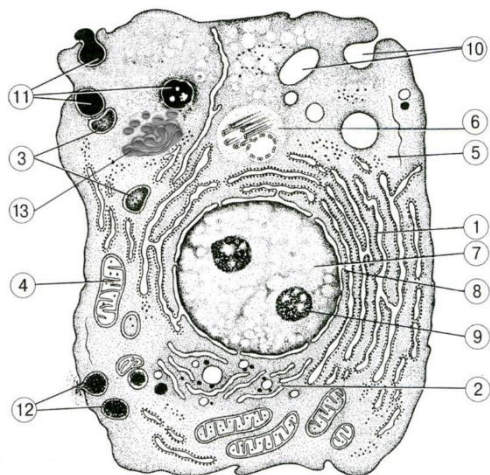
Балл қою кестесі 1-тоқсан

	Жауап	Балл	Қосымша ақпарат
1.	1-В,2-А	2	
2	1.Микроағзалар мен жасушаларды, инфрақызыл 2.Нанометр, нм 3.Нанотехнология	3	
3.	1.В 2.А	2	
4.	1.Популяция-белгілі бір аумақтаузақ уақыт тіршілік еткен даралар тобы. 2. Популяция тығыздығы-аудан бірлігіндегі барлық даралар саны және аудан көлемі.	4	

5.	А,С,Д	2	
6	Жансыз табиғат құрам бөліктері. Тірі ағзалардың тіршілік әрекетінің өнімдері,мөлшері топырақ құнарлылығын анықтайды.Шіріткіш бактериялар, саңырауқұлақтар, қарапайымдар топырақ микрофлорасын түзеді.	3	
7	1-В,2-А	2	
8	С,Д,Е	2	
9	1-ІІІ,2-Ж,3-ІІІ,4-ІІІ	2	
10	1-В,2-А.	2	
11	Жапырақтардың ақшыл түсті болуы,түк қаптауы,сыртқы қабығының қалың болуы	3	
12	1.Температура 2.Ылғалдылық 3.Жарық	3	
	Барлығы	30	

**Задания суммативного оценивания за 1 четверть по предмету «Биология» ВАРИАНТ 1
9 класс**

1. Рассмотрите рисунок. Заполните таблицу

№	Название органоида	функция
4		
6		
13		

2. Каким номером на рисунке обозначен хлоропласт?

Охарактеризуйте этот органоид

--

[2]

3. Напишите классификацию следующих организмов

Царство		
Отдел	нет	
Тип		нет
Класс		
Отряд		нет
Семейство		
Род	Орел	Перец
Вид		

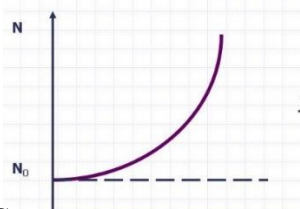
[2]

4. Что можно определить с помощью дихотомического ключа?

- а) вид и подвид организма
- б) вид и род организма
- в) отряд и класс организма
- г) отряд и тип организма

[1]

5. Рассмотрите рисунок и ответьте на вопросы

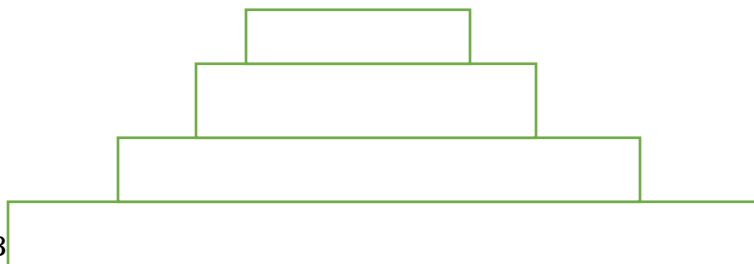

а) как называется такая кривая роста популяции?

б) для каких организмов она характерна?

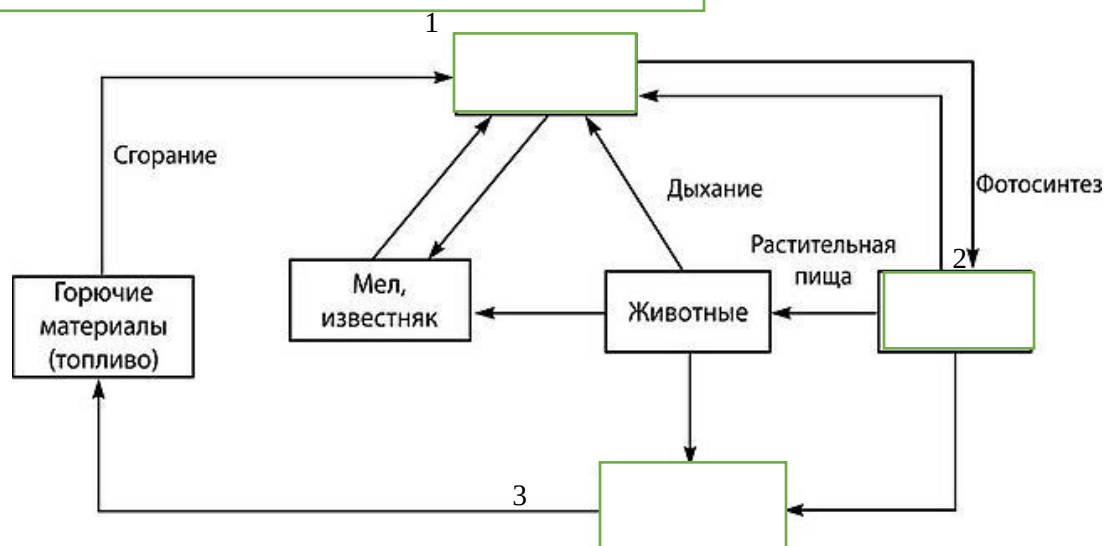
[2]

6. Составьте пирамиду численности и биомассы для экосистемы луг.

[4]

7. 3

[3]

8. Какое влияние оказывают пестициды на окружающую среду и здоровье человека?

1. _____

2. _____ [2]

9. Посмотрите на фото.

Отметьте, что является основным следствием парникового эффекта?

1. Глобальное потепление

2. Увеличение концентрации оксидов серы в атмосфере

3. Подъем уровня Мирового океана
4. Распространение тропических болезней
5. Повышение активности Солнца
6. Изменение ДНК организмов

[2]

10. Подчеркните один правильный ответ

а) в настоящее время основной причиной разрушения озонового слоя является использование газа
пропана фреона хлора

б) озон защищает планету от
инфракрасного излучения радиации ультрафиолетового излучения

[2]

11. Установите соответствие между продуктами питания и ферментами, которые их расщепляют

1		А	Липаза и трипсин
2		Б	Амилаза
3		В	Пепсин

1	
2	
3	

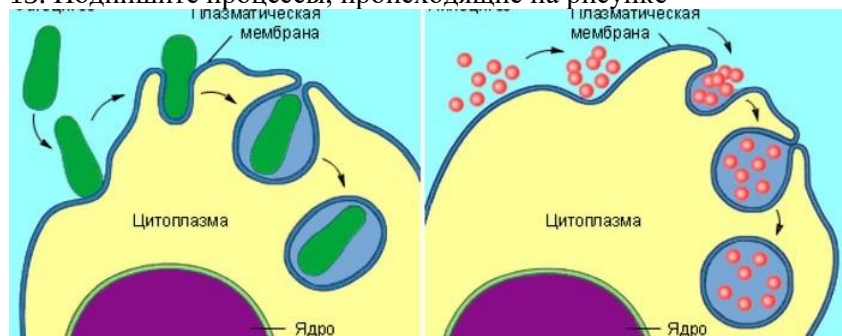
[1]

12. Установите истинность суждений

№	суждение	истина	Ложь
1	За сутки в среднем у человека образуется 700 – 800 г желчи		
2	Основным желчным пигментом является меланин		
3	Желчь понижает активность поджелудочной железы		
4	В состав желчи входит 97 – 98 % воды		

[2]

13. Подпишите процессы, происходящие на рисунке

К какому виду транспорта относятся данные процессы? _____

[3]

14. Перечислите внешние факторы, влияющие на транспорт веществ по флоэме: